

selvfølgelig ganske enig med de øvrige ærede Medlemmer af Udvalget i, at det er rigtigt, at Rentebevillingerne gives gratis for det kommende Aar, men derimod er jeg maaske ikke enig med flere ærede Medlemmer om de følger, som man mener, at en saadan Vedtagelse skulde have for det kommende Aar, og særlig ikke enig med den høitærede Finantsminister, der jo aabenbart staar paa det Standpunkt, som han ogsaa tydelig lod sinne igjennem, at Rentefoden helst bør helt frigives. Som de ærede Herrer veed, er jeg ingen absolut Tilhænger af den fri Konkurrence uden Begrænsning. Jeg kjenner meget godt denne Sætning, jeg har hørt den saa ofte udtale, den har jo været som et Evangelium, i Forbindelse med den fri Konkurrences helbreedende Princip, at Venge ere Været som enhver anden Vare. Jeg er ikke enig i denne Opfattelse, lige saa lidt som deri, at den frie Konkurrence uden Begrænsning skal lykkeligjøre Samfundet. Jeg har tidligere havt Leilighed til at vise, hvilken Ulykkelighed en saadan fri Konkurrence uden Begrænsning bringer, og man er ogsaa i de senere Aar kommen til at se, at den frie Konkurrence trænger til en Begrænsning. Jeg minder saaledes om de mange Fabriklove, der ere fremkomne i Europa i de sidste Aar. Jeg kan ikke dølgge for mig selv, — og det tror jeg, at de fleste ærede Herrer ville give mig Ret i — at Landeiendommene som Regel ikke ere i Stand til at forrente mere end Halvdelen af deres Kapitalværdi med en Rente af omtrent 5 pCt. Derudover bør Laanet i en Eiendom vistnok ikke gaa, naar det skal kunne forrentes, og Eiendommen desuden skal give sin Mand Jøden. Jeg tror imidlertid, at en ubetinget Frigivelse af Rentefoden vil føre til, at der mange Gange optages et større Laan, end der vel kan forrentes, og deraf følger, at de Eiendomme, hvor dette bliver Tilfældet, komme til at skifte Besiddere idelig og idelig; men et saadant Besidderskifte af Landeiendommene kan aldrig være til Held for Udviklingen, men maa tværtimod hindre Forbedringer, ligesom det foraarfager Ulemper paa anden Maade. Jeg er derfor af den Overbevisning, at dersom 4 pCt. ikke er en passende Rente, bør man til enhver Tid tage under Overveelse, hvilken Rente der er passende, og skulde man da komme til, at 5 pCt. nu maatte være det passende, ja, saa fastsætte man en saadan Rentefod af 5 pCt. (Stemmer: Men naar nu de Vedkommende ville have 6 pCt.). Nu vel, i det Tilfælde faae de intet Laan, og jeg ser heller ingen Ulykke i, at Landeiendommene ikke blive forgjældede over deres Ene. Jeg ser tværtimod en Ulykke i, at de blive i den Grad forgjældede, og i den deraf følgende evindelige Skiften i Besiddelse af Landeiendomme. Jeg er i det Stykke fuldt konservativ, ligesom jeg er i de fleste andre Henseender (Ufrydelse af Bille). Jeg er det i alt Fald mere

end det ærede Medlem for Kjøbenhavns 5te Valgkreds (Bille), derom ler jeg overbevist. Bille; (Ja paa dette Omraade). Ja paa dette og mange andre Omraader. Jeg skal endvidere bemærke, at en fuldstændig Frigivelse af Rentefoden, saa at der ikke skal søges Rentebevillinger, vil have til Følge, at Bevistheden om en saadan fast Rentefod ganske udslettes i Befolkningen, og vil derfor have til Følge, at Rentefoden for mange af de Kapitaler, som nu ublaanes til 4 pCt., ville useilbarlig stige. Desuden skal jeg minde om, at der er en Mængde offentlige Stiftelser's Midler, som ublaanes til 4 pCt. eller i alt Fald ikke til over 4½ pCt.; ogsaa det vil forandres, naar Rentefoden gives fri. Man kan da ikke blive ved at holde Overformynderimidler, for at nævne dette Eksempel, og dermed mange andre fast ved den bundne Rente. Jeg tror derfor, at netop i Frihedens Interesse er det godt, at vi vedligeholde en fast Rentefod for at have en nogenlunde velstaaende og konservativ Landbofstand. (Modsigelse) Ja, det tror jeg, at den kan stabe, Ualt Fald vil Rentefodens Frigivelse kun stabe løse Forhold, og jeg tror, at vi have været altså løse paa dette Omraade navnlig paa Grund af det Princip, som har været raadende i vor Lovgivning: den frie Konkurrence, men for hvis Ulemper Samfundet for Diebliffet er ved at faae Dinene op. Det kan kun stabe to Klasser, en fattig og en rig, naar det føres ud i sine yderste Konsekvenser. Jeg skal derfor nok stemme for Uendringforslaget Nr. 3, men vel at mærke ikke med den Bagtanke, at den faste Rentefod skal ophæves næste Aar eller i alt Fald om kort Tid, hvilket var det Princip, den høitagtede Minister søgte at gjøre gjældende. — Jeg kommer derefter til at omtale med nogle Bemærkninger Principet under § 9 Nr. 34. Jeg kan der ikke negte, at det forekommer mig, at den høitagtede Conseilspresident indtog en ret mærkelig Stilling, den samme Stilling, som han iøvrigt i det Hele ogsaa paa flere andre Omraader har søgt at gjøre gjældende, nemlig den, at han siger, ja, kan hele Rigsdagen enes om Noget, skal han ikke have Noget imod det, men han giver det dog en særlig Begrænsning; selv om Rigsdagen enes, vil han dog raade for Maaden, hvorpaa det skal være. Det forekommer mig ikke rigtigt, at den høitagtede Conseilspresident indtager en saadan Stilling. I Stedet for at være veiledende for Rigsdagen, sigende sin egen Mening, siger han til Rigsdagen: ja! kan Rigsdagen enes om Noget, skal jeg gaa ind derpaa, men jeg vil dog selv raade over, hvorledes det skal være. Det forekommer mig at være en egen Rigsdagsparlamentarisme. Det forekommer mig, at den høitagtede Finantsminister netop i en saadan Sag som denne skulde at gaa i Spidsen, skulde at vise Veien, ad hvilken det skulde ske, selv stillede sit Forslag, og derefter lod Rigsdagen diskutere hans Forslag. Iøvrigt forekommer det mig